

Parkosított Wallenberg-kert

Bár az elmúlt hetekben már a Dohány utcai nagyszinagógában tartjuk az i.tentiszteleket, de a keddusok résztvevői, illetve akik olykor sétálnak a Wesselényi utcában, észrevehették, hogy jelentős felújítást végeznek a kertben. Március végén fokozatosan eltűnt a kavicságy a Hősök Temploma és a Talmud-Tóra közötti részből, s április végén egy megújult, füvesített kertet kapunk.

Az Emánuel-emplékfa körüli részen kívül, a Dohány zsinagóga belső és hátsó, kintől nem látható kertje is megszépül. A Dohány utcai zsinagóga alapítványa és a Budapesti Zsidó Hitközség beruházásában, a Fővárosi Önkormányzat Környezetvédelmi Alapjának támogatásával a következő munkákat végzik el alig egy hónap alatt:

– a kert útjainak kiegészítése (a zsinagóga ellátása, TV felvételek, illetve a látogatók biztonságos közlekedése miatt szükséges az eredetivel megegyező utak kiszélesítése);

– komplex, energia és víztakarékos öntözőrendszer kialakítása;

– az eddigi kavicsburkolat összegyűjtése;

– füvesítés, gyepszőnyeg terítése, zöldterület és ülőhelyek kialakítása az eddig kavicsal fedett részekben;

– a murvás terület rendbetétele;

– apácarács elhelyezése és növények felfuttatása a kert és a Dohány u. 10, Síp utca 8-10 telkek közötti kerítésre (korábban lebontott épületek).

– Tavaly a Fővárosi Önkormányzat kiírt az alapítványok részére egy pályázatot „Zöldebb Budapestért”

címmel, melyen sikeresen vettünk részt és nyertünk 3,5 millió forintot – kezdte Nádél Tamás, az Alapítvány a Dohány Zsinagógáért elnöke, illetve körzetünk alelnöke. – Az Alapítványunk, illetve a BZSH fedezi a 8 millió forintos teljes költség hiányzó részét. Március 20-án kezdték el a munkálatokat...

– Milyen változásokra számíthatunk?

– Több szempontból is megszüntetjük, csökkentjük a balesetveszélyt, így a kavicságy helyett zöldterület lesz, ráadásul automata öntöző-be rendezéssel, megkönnyítjük a kocsik bejárását a mentők, tűzoltók részére, illetve a különböző eseményekre. Kisebbségi zsinagógai rendezvények után a kertben folytathatjuk a programot, vagy éppen a Bethlen körzettel közös találkozóinkat, így akár a lecsopartit is megtarthatjuk itt. Padokat, szemesteket helyezünk el, s jó idő esetén, akár egy park, pihenésre és beszélgetésre is alkalmas lesz a kert.

– Jól hangzik, de mindez mikor valósul meg?

– Nem kell sokat várni. Április végéig kell el számolnunk a Főváros felé a pénzügyekkel, s reményeink szerint, éppen a Pesti Sólet lapzártájakor, április 26-án, csütörtökön készülünk el. A közösség pedig május elején veheti birtokba a felújított kertet. Úgy tervezzük, hogy az első nagy rendezvényünk május 27-én le, az esti i.tentisztelet keretében, a lányavatást követően. (S.Zs.)

AZ ELSŐ JÁHRZEIT (WINTNER VERONIKA EMLÉKÉRE)

VERONIKÁM!

Pont egy éve
Hagytál engem árván!
Halottakkal szegélyezett
Életutam járván!

Pont egy éve, hogy nélkülöd
Telik napom s éjém!
Egy jó van csak: hogy oly sokszor
Elbeszélgetsz vélelem!

Pont egy éve óvsz Te - Fönről
Mindenféle bajtól!
Biztos kézzel védsz meg engem
Baljós zivatartól!

Pont egy éve mondom el
A KÁDDISOKAT - Érted!
Jó érzés: az egész Kile
Segít ebben! Érzed?

Pont egy éve hiányolnak
Barátid s Családod!
Távolléted nagy űrt okoz
Mindnyájunknak! Látod?

Pont egy éve ülsz Felhődön,
Ahol mindig látlak!
Pont egy éve, minden percben,
Folyton hazavárlak!!!

Budapest, 5772. Niszán 30.

Férjed:
Dr. Kende Iván

Jahrzeit- napok a falnál

Május 20-án átadtuk a fekete gránitból készült Jahrzeit-falat a Dohány utcai Zsinagógában. Elkészült a fal, a kis névtáblákkal és gyertyákkal, melyek évente öt alkalommal felgyulladnak, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. Aki eddig elmulaszott jelentkezni, még nem késelt el, és pótolhatja Fülöp Ildinél a templomkörzetben. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajs 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világitanak szereteteinkért a gyertyák. A Jahrzeit-napon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Januártól segítünk Önöknek és közreadjuk, hogy elhunyt szeretteiknek mikor is van a Jahrzeitje.

Schaffer Andor	május 1.	Winter Lászlóné	május 4.	Steiner Alfréd	május 19.	Reitmann Gizella	május 26.
Grünwald Béla	május 2.	Dr. Hajdú Árpád	május 8.	Dr. Seifert Géza	május 20.	Weisz József	május 31.
Heksch László	május 2.	Reichental Jakab	május 9.	Dr. Frank Endréné	május 21.		
Krebsz Dezső	május 4.	Krebsz Dezsőné	május 13.	Weisz Sámuelné	május 22.		

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Iványi Gáborral beszélgettünk (4. oldal)

Folytatódott a sóletverseny (7. oldal)

Több ezren vonultak az Élet Menetén (3. oldal)

Fotó: Vadász Gábor

A legidősebb Holocaust túlélő élete

Könyv jelent meg a legidősebb koncentrációs táborból a megjárt túlélőről, a 108 éves Aice Herz-Sommer zongoraművészről. A kritikák szerint a kötet önmagában is érdekes lenne, hiszen egy 108 éves asszony élete elevenedik meg az olvasók előtt. Herz-Sommer 1903-ban született az Osztrák-Magyar Monarchia területén, Csehországban. Megjárta a thesienstadti megsemmisítő tábor, és manapság a holokauszt legidősebb túlélőjeként tartják számon. A könyvről megjelent recenziók szerint a mai napig inspiráló és időtlen az a képesség, amellyel felülemelkedett a szörnyűségeken és a második világháború poklát átvészelve ünnepelt zongoraművész lett. Alice Herz-Sommerről 2008-ban már készült film, ám a most megjelent könyv elvisz a prágai gyerekkorba, a koncentrációs táborban eltöltött időszakra, a szabadulása után Izraelben eltöltött évekre, majd londoni lakásába, ahol zongorájával él, amelyen a mai napig gyakorol.

Münchenre emlékeznek Londonban

Izrael szeretné, ha a londoni olimpia megnyitóján egyperces csönddel emlékeznének meg az ország 1972-ben, azaz éppen negyven éve Münchenben meggyilkolt sportolójáról. Az izraeli külügyminiszter helyettese ezt levélben kérte a Nemzetközi Olimpiai Bizottságtól – jelentették be Jeruzsálemben. Dani Ajalon azt írta az üzenetben, „ébernek kell maradnunk a gyűlölettel és a türelmetlenséggel szemben, amely ellentétben áll az olimpiai eszmékkel”. Mint ismert, a müncheni merényletben palesztin terroristák, a Fekete szeptember elnevezésű szervezet nyolc tagja 1972. szeptember 5-én hajnalban átmászott az olimpiai falu kerítésén és túsul ejtette az izraeli delegáció 11 tagját. Két sportoló rögtön a túszejtés során halálosan megsebesült, de a német hatóságok kudarcba fulladt és dilettáns kiszabadítási akciója során a többi tús is életét veszítette, valamint meghalt öt terrorista és egy német rendőr is.

Dr. Frölich Róbert rovata

Tórai parancs, hogy a Peszách másnapjától kezdődő ötven napot számláljuk. Hét teljes hetet, 49 napot kell számolnunk. Ez az oka, hogy minden este, a számlálásnál nemcsak a napokat, de a heteket is számoljuk, pl: ma van a hetedik nap, amely egyúttal egy hete is az ómernek.

Emlékmű Bar-Kochba hős katonái tiszteletére a Júdeai-sivatagban, Nahal Heverben

Az ókori Izraelben az aratás Peszách 2. napján kezdődött, és hétszer hét napon át, egészen az ötvenedik napig, Sovuajsz ünnepeig tartott. Pészachkor az árpát, Sovuajszkor pedig a búzát aratták le. Az aratás idejét kéve (ómer) segítségével jelezték. Minden nap félretettek egy kalászt, s ha letelt a hét, kévébe kötötték. Innen tudták, hány nap, hány hét telt el az aratás kezdete óta. Ez is egy formája volt az ómerszámlálásnak.

A számolás összeköti a politikai szabadulás ünnepét (Peszach) a szellemi, lelki szabadulás ünnepével (Sávuot), melyen a Tóra átvéte-

lét és egyben I.ten megnyilatkozását ünnepeljük.

Hajdan, mint bármely más népnél, az aratás ideje örömteli időszak volt, ám a történelmi események következtében az ómerszámlálás a gyász ideje lett. Ezekben a hetekben verték le ugyanis a rómaiak a Bar-Kochba vezette zsidó szabadságharcot, időszámításunk szerint 135-ben. Ez a harc volt az utolsó esély az elveszített államiság visszaszerzésére. Ezt azonban a korabeli zsidóság nyilvánosan még csak nem is említhette meg a római elnyomás miatt, ezért azt olvashatjuk a Talmudban: ebben az időszakban

Rabbi Akiba (ő volt a szabadságharc szellemi vezére) 24.000 tanítványa halt meg, egy járvány következtében. Egyetlen napon, így szól a leírás, az ómerszámlálás 33. napján azonban szünetelt a járvány. (A kód világos: a járvány a római légiók, a szünet pedig valószínűleg egy győztes csata.) Ezen időszak a későbbiekben is szomorú eseményeket élt meg. Erre az időszakra esnek az 1095/96-os első keresztes-hadjárat kereszteseinek vérengzései a Rajna-melléki zsidó hitközségekben: Speyer, Worms, Mainz. E városokról neveztek el e tragédiát: gözérás

Rabbi Akiba, a mártír rabbi

Akiba ben Joszef, azaz Rabbi Akiba. Életéről rengeteg feljegyzés található a Talmudban, illetve más korabeli forrásokban, azonban ezekből igen sok inkább legenda. Tény, hogy ifjúkorában pásztor volt, s későn, férfikorában kezdett tanulni. Előbb szülővárosában, Lyddában Rabbi Eliézer ben Hyrkanos volt a mestere, majd Rabbi Tarfon, aki később tanítványa és csodálója lett. Amíg Rabbi Eliézer élt, Akiba Lyddában működött, mestere halála után Bené Berakban, Jaffa közelében, később Ziphronban, ezután Jabnéban, ahol a szanhedrin elnöke lett. Tanítványai számát a Talmud 12000-re tesz.

Rabbi Akiba

Rabbi Akiba több forrás szerint is jelentős – szellemi vezető – szerepet vállalt a három és fél évig tartó szabadságharcban, melyet 2. zsidó háború néven is említenek. Bar-Kochba-t a „Csillag fiának”, majd az első győzelmek után Messiásnak nevezett.

A túlerőben lévő rómaiak végül győztek és Hadrianus császár rengeteg zsidót adatott el rabszolgának, sokat Egyiptomba telepített, illetve Hispania belsejébe deportáltatott. A császári ediktum megtiltotta a zsidóknak, hogy átlépjék Jeruzsálem falait, a körülmetélést, a szombat ünneplését s imaszerek használatát is. E kort „az üldözések korának” is nevezik. Rabbi Akiba ekkor halt mártírhálált tíz társával, mert megszegte az előírásokat. Évekig börtönben tartották, s a leírások alapján az a legvalószínűbb, hogy elevenen elégették. Akiba eközben a körülötte állóknak tanításokat adott, a Smá Jiszroél” imával az ajkain halt meg.

SUM, (Speyer, Worms, Mainz pusztulása, a három város héber kezdőbetűiből képzett betűszóval), s ebben az időszakban kezdődtek a Kárpátalján, majd 1944 tavaszán a magyarországi deportálások is. A vallási szokás szerint az ómerszámlálás idején a zsinagógában sajátos gyászmelódiával éneklél el a szombatköszöntő dalt, a válásos férfiak nem borotválkoznak, nem vágatnak haját, nem szokás esküvőt (lakodalmat) vagy más

nagyobb szabású rendezvényt tartani. Lág boajmer napja azonban mindig is kivételnek számított. Ilyenkor szokás volt kivonulni a szabadba, az iskolásokat, a gyerekeket ma is kirándulni viszik. Izraelben, Méron városában ezen a napon emlékeznek meg a Zóhár (a Kabbala főműve) állítólagos szerzőjének, Simon bár Jochájának haláljáról, a nagy fordulójáról, sirjánál nagy tüzeket gyújtanak.

I M A R E N D

Hétköznap: 7.³⁰-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 18.⁰⁰ óra, helyszín május 1-től a Dohány zsinagógában
 Az esti ima előtt fél órával sakkal, kártyával, kávéval és teával várjuk híveinket!
Péntek esti ima: 18.⁰⁰-kor a Dohány zsinagógában.
Szombat reggeli ima a Dohány zsinagógában: Sachrisz: 9.³⁰
 Tóraolvasás: 10.⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10.⁴⁵
 A péntek esti kiddust a Hevesi Sándor teremben tartjuk, míg a szombat délutáni sálesüdeszt továbbra is a Talmud-Tórában.

Számolás és áldás

A számlálás során este áldást mondunk: „Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, ki megszentelt minket parancsolataival, s meghagyta nekünk az omer számlálását!” Az áldás után megemlítjük a számolt napok számát (és ugyanezt heteken). A kimaradt számolás másnap pótolható, ám ilyenkor nem mondunk áldást., miként több nap kihagyása esetén sem. Pénteken este a zsinagógában a kidus után kell az ómert számolni, szombaton pedig a hávdálá előtt, mivel pénteken este igyekeznek minél előbb megszentelni a szombatot, és szombaton minél későbbre halasztani a búcsút.

Újabb két forduló a Dohány sóletversenyében

Januárban sóletfőző versenyt hirdetett a körzet vezetése, s erről a Pesti Sóletben Önök is olvashattak. Februárban a Dohány utcai zsinagóga kórusának tagja, Littner György ragadott fakanalat, aztán Zolai Gusztáv „pályázatát” ízelhettük meg a Purimot követő szombati i.tentiszelet után (március 10-én). Majd előző lapzárta után Szilágyi Judit, míg Peszachot megelőzően Zuckermann Ági, vagy ahogy tán többen ismerik, Freimann Ági főzött nekünk. Nos, mindkét alkalommal ízletes ebéd került az asztalra a Talmud-Tórában, így nehéz dolga lesz a zsűrinek.

Harmadik „terítés”

Az előző két fordulóhoz hasonlóan a mostani kettőben is Frölich Kati és Fülöp Ildi segített a versenyzőknek. Most is ők intézték az „árubeszerzést”, illetve az alapanyagok előkészítését. A Pesti Sólet márciusi megjelenésének napján Szilágyi Judit vonult a konyhájába. Juditról azt biztos tudtuk, hogy a kicsikkel jól bánik, hiszen Frölich Kittyvel ketten vezetnek, s szervezik a vasárnapi gyermekprogramot, szintén a Talmud-Tórában. Most kiderült, a tűzhely mellett sem kell félni. – Igazán akkor kezdtem el főzni, amikor férjhez mentem, addig nem érdekelt különösebben – kezdte Judit. – Hétköznapokon ritkán főzök, inkább hétvégén szoktam. De ilyenkor is ügyelek arra, hogy lehetőleg olyan ételt készítssek, amely miatt nem kell egész nap a konyhában állni. Persze, ha édesapám átjön, akkor igyekszem valami finomsággal fogadni. A rakott krumplint állítólag nagyon jó, de leginkább bármilyen formában

majd mikor már majdnem puha a bab, beleforgatom a húst, és tovább sütöm. Úgy szeretem, ha nem főzlek, hanem peregnek a szemek. Bevallom, szívesebben vagyok gyerekekkel, mint a konyhában. Azért remélem ízleni fog a közöseknek a főztöm. Ízlett. Mi több, láthatóan nagyon. Sőt, halhatóan is, ugyanis – ezzel egy titkot árulok el, – a zsűri egyik tagja kijelentette, nála eddig ez a sólet a nyerő. Akadt, aki szerint finom volt, de picit sós, más pedig éppen azt elemelte, hogy éppen ennyi kellett bele. Az viszont mindent elárul, hogy a két nagy edényből szinte az utolsó falatig elfogyott a sólet. Főrabbinck persze ezúttal sem állta meg és a már megszokott mondattal értékelt: „annyira finom, hogy dobogós a mostani sólet is”. Ez volt az utolsó alkalom, hogy ezt könnyedén adhatta elő, hiszen eddig három pályamunkát kóstolhattunk. Így nem csak arra lehetünk kíváncsiak, hogy milyen lesz a negyedik sólet, de arra is, mit mond majd akkor főrabbinck.

Zuckermann Ágnes

ebédjével. Megtudtuk, Ági igazán csak tíz éve kapott rá a főzésre, azóta viszont rengeteg dolgot megtanult. Specialitása a paprikás csirke nokedlivel, szigorúan fahátból, illetve a zellerkrémleves. – Otthon libából szoktam készíteni a sóletet, egész pontosan libamellből, füstölt libamellből, füstölt marhanyelvűből és töltött libanyakból, amit fokhagymával fűszerezek. De most sajnos nem tudunk beszerezni megfelelő libát – osztotta meg velünk receptjét Ági. – Most a füstölt marhanyelv mellett füstölt húsos csont és marhahús került a sóletbe a bab, a gersli, a tojás, továbbá a hagyma és fokhagyma, illetve a kalocsai fűszerpaprika mellett. Mint mindenki én is hagyományt pirítottam először, ezt követően a már beáztatott babot és gerslit tettem az edénybe, majd megszórtam paprikával és jöhetett a hús, meg a

tojás. Annyi vizet öntök rá, hogy mindezt ellepje. Otthon, a libát a sütőbe teszem, és csendes lángon 5-6 óra készül el. Ezúttal 1,5 óráig főztem a tűzön, s után került a sütőbe. Találás előtt felvágom a húst és megpucolom a tojásokat. Be kell vallanom, eddig hat személynél többre még nem főztem. Így most próbára teszem magam. És a közösek is – fűzte hozzá mosolyogva. A kile gond nélkül bírta a „gyűrődést”! Sőt, a többség számára kifejezetten kellemes „kín” volt Ági sóletje, mert rengetegen álltak sorba újabb adagért, s bizony ezúttal is legfeljebb csak néhány falat maradt a lábasok alján. Főrabbinck könnyedén vágta át a gordiuszinak gondolt csomót és bútorasztalosunkhoz, Cseresnye Bélához fordulva értékelt: „Béla, majd ki kell bővitened azt a dobogót...”

Schiller Zsolt

Szilágyi Judit

máját szeretek készíteni. Kedvencem a rántott máj. A sólet receptjét a főnöknőmtől kaptam, akivel a Benjámín-óvodában dolgozunk együtt. A füstölt pulykacombot előfőzöm. Hagymát pirítok olajon, vagy libazsíron, erre teszem az előzőleg beáztatott tarkababot, gerslit. Megszórom kevés liszttel, örölt piros paprikával, borssal, majd felöntöm a hús főzolevével. Ezt berakom a sütőbe, addig a húst felkockázom,

Bővíteni kell a dobogót...

Egy héttel később Zuckermann (Freimann) Ági főzött nekünk, s annyit már előre elárulhatok, hogy dr. Frölich Róbert gond nélkül oldotta meg a dobogóval kapcsolatos „problémát”. Míg Freimann Péter a tudásszomjunkt csillapítja, hiszen szervezője és motorja a Fischer Gyula Szabadegyetemnek, míg felesége az éhségünket üzte el remek

Bát micva a Dohányban

Az elmúlt évek hagyományaihoz híven, Sovuajsz első napján, május 27-én, vasárnap este 18 órakor lányavatást tartunk a Dohány utcai zsinagógában. Kérjük azon szülőket, nagyszülőket, akiknek lányuk, vagy lány unokájuk betöltötte a 12. élet, jelentkezzenek, hogy részt vegyenek e jeles eseményen. A körzet vezetősége a lányavatásra szinte virágerdőnek is beillő díszítést készített, és várja az érdeklődőket. S az eddigi évektől eltérően, a templomi szertartás után a belső kertben fogadást ad a jelen lévők tiszteletére.

Az érintettek Fülöp Ildit keressék a templomkörzetben, az alábbi telefonszámok egyikén: (06 1) 413-1515/116-os mellék, vagy 06-30/539-4683.

Iványi Gábor nálunk biztos Scheiber-díjas

Bár eddig ügyeltünk arra, hogy lehetőleg távol tartsuk magunkat a napi politikától, ezúttal sajnos kivételt kell tennünk. Mint talán Önök is tudják, előző számunk megjelenése idején ítélték oda az idei Scheiber Sándor-díjat. S noha a bizottság javasolta barátunk, Iványi Gábor metódista lelkész kiténtetését, a hatalom lehúzza a listáról. Az egyik indok az volt, miután a kormány dönt, nem meglepő, hogy nem szívesen jutalmazza azt, aki kritizálja... Lehet, kicsit sántít a hasonlat, de mint ha megkérdeznének néhány osztályfőnököt, hogy egy másik suliból, kik segítettetek legtöbbet. S az egyik tanuló azért nem kaphatná meg az ajándékkönyvet, mert felírta a padjára, „dílis a dírí”, netán „hüje a tanfelügyelő” – ráadásul dírekt pontos j-val...

Hiába volt minden ellenkezés, hiába akadt, aki lemondott bizottsági tagságáról, az illetékesek hajthatatlanok maradtak. Mi viszont kijelentjük, Iványi Gábor igenis méltó a díjra, szívünkben ott a helye a kiténtettek között, tett értünk IS annyit, hogy megérdemelje. Ezen alkalomból is kerestük fel. Tetteiről nem szívesen szólt, ám rengeteg érdekes dologról beszélt. Így arról is, ami akár jelképes is lehet, 1989-ben éppen Izraelbe tartott, talán fölötté szállt a repülővel, amikor a pilóta bejelentette, Magyarország immár köztársaság...

– Két okból is kötelességem a zsidóság melletti kiállás – mondta Iványi Gábor. – Egyrészt édesapám zsidónak született, másrészt úgy gondolom, a kereszténység adóssága soha nem kompenzálható. Ráadásul nekünk a szeretetet, barátságot kell hirdetni, nem a gyűlöletet.

– Miként tudta meg, hogy felterjesztették a Scheiber Sándor-díjra, s aztán mégsem kaphattad meg?

– Eljutott hozzám, hogy talán felterjesztettek, de nem is vettem igazán komolyan, hiszen úgy gondoltam, akadnak nálam jóval érdemesebbek a díjra. Aztán kaptam egy üzenetet valakitől, aki gratulált és egyben felháborodott az éppen akkor bizonyossá vált tényen. Majd megtudtam, hogy a kormányhoz szóló kritikáim mellett az is az indokok között szerepelt, hogy az utóbbi időben keveset publikáltam olyat, amely kapcsolatos a héber tudományokkal. Ráadásul az illetékesek szerint a jelölésem provokáció volt. Szomorú, hogy majd negyedszázaddal a rendszerváltás után bátorság kell ahhoz, hogy valakit egy díjra jelöljenek... Viszont visszajutottak hozzám a hangok, a vélemények. Jól esett, hogy az általam nagyon tisztelt Schweitzer Jó-

zsef professzor úr felhívott és elmondta, mennyire fájjalja a történeteket. Beszámolt arról is, hogy a Dohány utcai zsinagógában, a péntek esti istentisztelet végén a fő-

rabbi, Frölich Róbert barátom szomorúan és dühösen említette meg a történeteket, s hogy a közösség mellett áll. Mindezek számomra majdnem annyit jelentenek, mint ha megkaptam volna az elismerést. Ráadásul nehéz helyzetben lettem volna, ha azoktól kell átvennem a díjat, akik meghozták az egyházügyi törvényt.

– Mi a helyzet most a tavaly 30 évesé lett Magyarországi Evangélikumi Testvérközösséggel?

– Hiába teljesítjük a törvényi előírást, hiába felelünk meg mindennek, nem ismernek el minket egyháznak – miközben a Máltai

Szeretetszolgálatot igen. Mindehhez még magyarázatot sem kaptunk, illetve informálisan tudjuk, hogy politikai okai is vannak. Egyesületi formában kell folytatnunk, amely lényegesen kevesebb támogatást jelent. Ugyan bírósághoz fordulunk, s ha itt nem jutunk előbbre, akkor nemzetközi fórumon folytatjuk, döntés csak évek múlva várható. Mi viszont most a túlélésért küzdünk! Nyolcszáz ember munkahelye van veszélyben, közel ezer hajléktalannak biztosítunk szállást, több ezer gyerek jár az intézményeinkbe, óvodába, iskolába, vagy éppen a főiskolára. Rengeteg kicsinek látjuk el az étkeztetését. Közvetve húszezer ember sorsáról van szó. Ám úgy tűnik, ez nem számít...

– Pedig a városi legendák szerint Te keresztelted meg Orbán Viktor első két gyermekét...

– Ez nem pletyka, valóban így volt, mindkettőt én tartottam a keresztség alá, s én áldottam meg utólag a házasságukat is a feleségével. Talán ezt szeretné elfelejteni... És nem tetszik neki, hogy kritizálok, de nem bántam meg semmit, nem a mindenkori hatalomnak akarok megfelelni. Visszatérve a keresztleléshez, s ez talán jó végszó a beszélgetésünkhöz: Keresztelő János nem kikeresztelt, hanem be-, „viszsa” a zsidóságba... (schiller)

Barbra Streisand hetven!

A napokban (április 24-én) ünnepelte 70. születésnapját Barbra Joan Streisand. A népszerű színésznő, énekesnő (zeneszerző, rendező, forgatókönyvíró stb.) kétszeres Oscar-díjas és háromszoros Golden Globe-díjas és nyolcszoros Grammy-díjas.

New Yorkban, Brooklynban született ortodox zsidó családban. Édesapja korán meghalt, hiánya Barbra-nak nagy fájdalmat okozott. Ez adott indítást első rendezéséhez (Yentl). Talán kevesen tudják, kezdetben telefonközpontosként is dolgozott. Életében először 1960-ban, egy melegbár színpadán énekelt Manhattan-ben, Greenwich Village-ben. Később rengeteg filmben szerepelt, már pályája elején hatalmas sikereket ért el a Funny Girl, illetve a Hello Dolly című alkotásokban, de a későbbiek között is akadnak igen emlékezetes mozik (pl. Hullámok hercege, vagy a Tükröm, tükröm...). Azon kevesek közé tartozik, aki már az első filmszerepéért (Funny Girl) Oscar-díjat kapott. Ráadásul ez azért is érdekes, mert Katherine Heburnnal megosztva díjazták, s az Oscar történetében ez az egyetlen alkalom, amikor ketten győztek. Második Oscar-ja szintén különleges: első nőként nyerte el a legjobb eredeti dalszerző díját. Az „Evergreen” című dallam, amelyet a Csillag születik (1976) tett ismertté. Csak az Egyesült Államokban 71,5 millió lemeze kelt el, míg szerte a világon több mint 140 millió. (Az évek során 51 arany-, és 30 platínalemezig jutott.) Több dala is vezette a Billboard slágerlistáját. Sidney Poitier-vel és Paul Newmanmal az első sztárok között volt az 1970-es években, akik saját produkciós irodát alapítottak. Hollywood leggazdagabb üzletasszonyai közé tartozik. Rendszerint együtt ünnepli születésnapját barátjával, Shirley MacLaine-nel, akivel néhány év különbséggel egy napon született.

Az interneten (youtube) számunkra még két érdekes – és fontos – felvételt is találhatunk. Az egyikben, az Izrael megalakulásának 30. évfordulója alkalmából rendezett gálán, 1978-ban a korábbi miniszterelnökönővel, Golda Meir-rel beszél telefonon, majd elénekli a Hatikvát. (Aki kíváncsi rá, ez írja a keresőbe: Barbra Streisand Sings Hatikvah and Talks to Golda Meir.) A másikon az Avinu Malkenu hallható Barbra Streisand pazar előadásában.

Tette pillanatában beteg az öngyilkos

Előző számunkban az euthanáziáról kérdeztük főrbimbát, dr. Frölich Róbertet. Most ezt a kérdéskört folytatjuk, kicsit másként. Azt tudjuk, hogy az élet védelme mennyire kiemelt helyen áll vallásunkban, s már azt is tudjuk, nem támogatja az euthanáziát sem. De hogy áll a zsidó hit az öngyilkossághoz, milyen büntetés vár arra, aki maga vet véget életének, vagy mindet következmények nélkül marad?

A rabbi válaszol

– Természetesen, akár előző havi témánk, ez is bonyolult, és szerteágazó vallásjogi, haláchikus probléma, de megpróbálok tömören válaszolni – kezdte főrbimbát. – Kevés dolog van a zsidó értékrendben, ami fontosabb, mint az élet. Ennek védelmében a sábesz de még a Jajm Kippur törvényei is áthághatóak. Épp ezért az öngyilkosságot igen szigorúan ítéli meg a zsidó vallás. Elméletileg az öngyilkos – mivel a legszentebb dolgot dobja el magától – nem temethető el zsidó szertartás szerint, miután I.ten munkájába avatkozott (hiszen az életet csak Ő veheti el), nem gyászolható zsidó szokás szerint.

Ugyanakkor az itt maradottaknak szükségük van a gyászra, a szertartásra, hiszen ez segíti át őket a trauma feldolgozásán. Hogyan lehet ezt a látszólag paradox helyzetet feloldani? A bevezetőben leírtak nyújtják a megoldást: aki önként eldobja az életét, I.ten adományát, tette elkövetésének pillanatában nem beszámítható, közvetlenül előtte és abban a pillanatban beteg. A beteg ember viszont nem képes felmérni tettei súlyát és következményét, ezért nem is büntethető, tehát eltemethető és gyászolható. Ismételjük: csak nagyon leegyszerűsített és sarkított válasza volt lehetőségünk a probléma összetettsége miatt.

Évadzáró a Szabadegyetemen

Véget ért az első év a dr. Fischer Gyula Szabadegyetemen. Ezúttal sem kellett bemutatni az „indexet”, mi több vizsgázni sem kell majd, sem a mostani, sem az eddigi „tananyagokból”. Viszont az elmúlt hónapokhoz hasonlóan ismét sok érdekességet, újdonságot hallhattunk soros előadónktól. Ezúttal Dési Jánost, a Népszava szerkesztőjét láttuk vendégül a már megszokott helyen, a Síp utcai Díszeremben.

A népszerű újságíróra majd százan voltak kíváncsiak, és hallgatták a politikai aktualitásokkal kapcsolatos észrevételeit. Eredetileg „kortárs pletykák” szerepelt az előadás címében, ezúttal viszont tényekről esett szó. Politikai tényekről, amelyek megnehezítik az életünket, amelyek bosszantanak minket, s amelyek foglalkoztatnak minket. Ezzel zárult a dr. Fischer Gyula Szabadegyetem első évadja. Folytatás a nyári szünet után, szeptemberben, vagy októberben.

HA A VILÁG A FEJE TETEJÉRE IS ÁLLT, A TEREMTÉS RENDJE NEM VÁLTOZIK! AZ IGAZ EMBERSÉG NEM TÉVED EL, HA KÖVETI A HAGYOMÁNYT:

AZ ÉGRE TEKINT ÉS SZILÁRDAN ÁLL A FÖLDÖN.

MINDEN UTADON GONDOLJ RÁ!

ADÓJA 1%-ÁVAL 2012-BEN IS TÁMOGASSA A MAZSIHISZ TÁRSADALMI MUNKÁJÁT! SZOCIÁLIS MUNKA, IFJÚSÁG, KULTÚRA:

0358

A segítő kéz mindig jelen van

Adója 1%-ával sokat segíthet.

Ön milyennek látja saját magát? Segítőképző? Önzetlen? Együttérző? Toleráns?

Mindannyian ezt gondoljuk magunkról. És sokan vagyunk, akik joggal – mert odafigyelünk arra, hogy jó helyre kerüljön minden egyes fillér. Minden egyes fillér, amit a mi döntésünk tesz oda, ahova kell.

www.mazs.hu

alapítvány

HOLOKAUSZT TULÉLŐK TÁMOGATÁSA ÉS GONDOZÁSA
JAFFE CSALÁDSEGÍTŐ SZOLGÁLAT • BÁLINT HÁZ
NARANCSLIGET ADOMÁNYKÖZPONT • SZARVASI TÁBOR
MARCIA PRESKY NŐI EGÉSZSÉGMEGŐRZŐ PROGRAM

Adószám: 19664651-2-42

Zsinagógák a nagyvilágból - Róma

Képeslapok – képes történelem
Január óta egy sorozattal kedveskedünk olvasóinknak. Egy majdnem 1400 darabból álló, egyedi magányűjteményt teszünk „közkinccsé”, és hónapról-hónapra bemutatunk egy-egy lapot a hozzá tartozó ismeretekkel, kuriózumokkal, érdekességekkel. A gyűjtemény többnyire az 1890-től 1945-ig megjelent elsősorban zsinagógákat ábrázoló, másrészt a zsidósággal, a zsidó emberekkel, szokásokkal és üdvözetekkel foglalkozó lapokat tartalmazza.

Olaszországi utunk utolsó állomásához érkezünk, Vercelli, Firenze és Triest után ezúttal Rómába látogatunk. Kezdetektől napjainkig nehéz lenne minden egyes történelmi periódust, „kiveszni”, amikor a római zsidóság sorsát vesszük górcső alá, de nem is ez a szándék, csupán ízelítőt adunk a hely hangulatából, és némi betekintést az ottani életképekből, sorsokból, műemlékekből. Majd 2000 éve élnek zsidók Rómában, így ez a legrégebbi közössége a diaszporának! Az őshazájukat elhagyó, és az új otthonra lelt zsidók nyomát több műemlék is őrzi a városban. Talán az egyik legismertebb műemlék a Titus Diadalíve a Fórum Romanumon, melyen jól láthatóak a Szentély pusztulása után Rómába hurcolt zsidó rabzolgák, és a Szentélyből elrabolt kincsek, többek között a menóra is.

A kora középkortól, a Rómában lakó zsidók sorsa elsősorban a pápák megtűró, vagy elutasító rendeleteitől függött. A gettót IV. Pál pápa 1555-ös

rendeletére hozták létre. Idővel ide kényszerítettek a városban és környékén lakó zsidókat, akik csak szigorú szabályok szerint élhettek.

Az egyik legrégebbi zsinagóga a Vicolo dell'Atleta 14-ben épült a Trastevere környékén. Sok zsidó érkezett ide Szicíliából és más déli területekről, vagy már akkor is vándorúton kerestek maguknak új életteret, menedéket. Természetesen ők is azon csoportok tagjaiból kerülhettek ki, amelyeknek sorsát megváltoztatta a Szentély pusztulásával járó új élethelyzet.

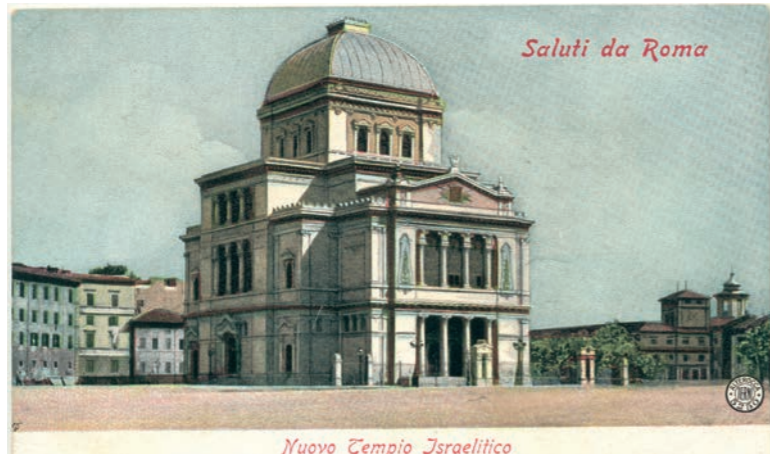
A középkort felváltó modernebb korszakok lehetőségeit adták a városban kialakult közösség tagjai számára, hogy ne csak beolvadjanak a város többi lakóinak sokaságába, de önálló életet éljenek, társadalmi, üzleti, netán politikai karriert érjenek el. Mindezt elsősorban az olasz egység kialakulása után tehették meg, amikor leomlottak

egykori gettó falai, és visszakapták az egyenjogúságot is! Érdemes megemlíteni, hogy 1907-1913-ig egy zsidó származású polgármester irányította Róma ügyeit. Ernesto Nathan, az olasz egység híres támogatójának, Giuseppe Mazzini-nak volt harcostársa. Ismét ugorjunk az időben: 1943-ban, Róma náci megszállása volt a helyi zsidóság egyik legtragikusabb időszaka a középkor, és azt követő időszakok után. 1943. október 16-án, 2091 zsidót deportáltak a német megszállók. Nagyrésztük soha nem térhettek hazá! Emléküket és a kor emlékeit múzeum őrzi a Via Tasso 145 szám alatt. Manapság az ország legnagyobb zsidó közössége él itt, közel 10 ezer fővel. A város kiemelkedő és impozáns épülete az ókori romokon és műemlékeken túlmenően a római Nagy Zsinagóga (Tempio Maggiore). 1901-től épült 1904-ig. 3373 m² területen fekszik az

egykori gettó közepén. Az épületet Vincenzo Costa és Osvaldo Armani tervezte, míg a belsőépítészt Annibale Brugnoti és Domenico Bruschi volt. Az impozáns épület egy eklektikus-keleties neo-barokk stílusban épült, melynek legmagasabb pontja 46 méter, alumínium-borítású tetővel látták el, így csillogása miatt (is) messziről is jól látható. Oldalán soronként 3-3 nagy ablakkal, bejárata pedig négy dór oszloppal fogadja a látogatókat. Az épülethez tartozik egy kis kert, amelynek sétaterét vas kandeláberekkel díszítették. Az épület belseje két emeletet foglal magába, külön karzaton helyezkedik el a női szektor. Belső terei gazdagon dekoráltak. A zsinagóga főhomlokzatával szemben látható a Tevere folyó, maga az épület jellegzetes küllemével kimagaslík az óváros többi részétől. A zsinagóga területén belül az első világháborúban hősi halált halt zsidó katonáknak emlékfalat-, illetve a meggyilkolt mártíroknak emlékművet emeltek. Külön elhelyeztek egy táblát két fiatal zsidó fiú, Fosse Ardeatine és Stefano Gaj Taché emlékére, akiket terrorista-támadásban gyilkoltak meg a zsinagógában.

Az épület környékén hangulatos kis házak, üzletek, szuvenir boltok, kóser éttermek, zsidó óvoda, iskola és hitközség található. Javasolom, aki megteheti, és eljut Rómába, mindenképpen látogassa meg a zsidó negyedet, és ne mulassa el felkeresni a zsinagógát!

Következő állomásunk Németország lesz!

Saluti da Roma

Nuovo Tempio Israelitico

Izsák Gábor

A Blogger Séf ajánlata

www.izrael-kulturaja.blogspot.com

Sharon Asher

A receptek 6 személyre szólnak »

Tejfölös karfiolleves

Hozzávalók: 1 kis fej karfiol, 1 db zöldpaprika, 2 szál közepes sárgarépa, 1 csokor petrezselyemzöld,

2 tk. vegeta, 1 tk. só, 1,5 púpos ek. liszt, 1 fakanálnyi margarin, 1 pohár 20 %-os tejföl,

A galuskához: 1 db tojás, 2 púpos ek liszt, 0,5 tk só

Elkészítés:

A répát megtisztítjuk, ujjnyi hasábokra vágjuk. A karfiolt rózsáira, illetve kisebb darabokra bontjuk, míg a zöldpaprikát felszeleteljük, a petrezselymet felaprítjuk. A répát 2,5 liter vízben feltesszük főni, kb 20 percig előfőzzük, majd hozzáadjuk a karfiolt és a zöldpaprikát, beleszórjuk a vegetát és a sót. Amikor a répa és a karfiol is megpuhult, berántjuk a levest. Elkészítjük a galuskát: a tojást összekeverjük a liszttel és pici sóval. Közepes lágyágú masszát legyünk, amit nem szabad nagyon kidolgozni. Beleszagatjuk a levesbe. Amikor a galuskák feljöttek a leves felszínére, belekeverjük a tejfölt és összeforraljuk.

Fokhagymás lepényhal

Hozzávalók: 1,2 kg lepényhal, só, 1 db citrom, 1 csokor petrezselyemzöld, 3 gerezd fokhagyma, 5 dkg vaj

vagy étolaj, 20 dkg gomba, 60 dkg kagylótészta, 3 dl tejszín, ízlés szerint oregánó, 10 dkg reszelt sajt.

Elkészítés:

Mossuk meg a gombát, és vágjuk cikkekre. Közben készítsük el a tésztát. Serpenyőben olvasszunk vajot, adjuk hozzá a gombát és pirítsuk meg. Ízesítsük sóval, borssal, oregánóval, majd öntsük hozzá a tejszínt. Ha felforrt, keverjük hozzá a kifőtt tésztát és reszelt sajtot, tálalásig tartsuk melegen. A lepényhalak mindkét oldalát sózzuk meg, majd serpenyőben kevés forró olajban lassan süssük át. Mikor a hal mindkét oldala átsült, szórjuk meg finomra vágott petrezselyemzölddel és zúzott fokhagymával. Néhány másodpercig még süssük, majd forrón tálaljuk.

Jó étvágyat kívánunk!

Almás-mákos rakott tészta recept

Hozzávalók: 25 dkg metélt tészta, 15 dkg darált mák, 30 dkg alma, 3 tojás, 15 dkg porcukor, 1 tejföl,

1 cs. vaníliás cukor, 1 citrom reszelt héja, 1 kk. őrölt fahéj, 4 dkg baracklevél 5 dkg vaj, 5 dkg mazsola, csipet só, kevés vaj és zsemlemorzsa a tepsikénéséhez.

Elkészítés:

A tésztát enyhén sós vízben kifőzzük, hideg vízzel leöblítjük, lecsepegtetjük. A tojásokat sétválasztjuk, a sárgáját a vajjal és 10 dkg porcukorral habosra keverjük. Beletesszük a lekvárt, a citromhéját, a fahéjat, a vaníliás cukrot, a tejfölt, a sót, a mákot, a mazsolát, és belereszeljük, az almát jól kikeverjük. A tojásfehérjét a maradék cukorral kemény habbá verjük. Az almás-mákos masszához keverjük a kifőtt tésztát, végül a habot hozzákeverjük, óvatosan. Kivajazott, morzsázott hőálló tálba, vagy magas oldalú tepsibe öntjük, és 180°C-ra előmelegített sütőben 40-50 percig sütjük. A sütőből kivéve kicsit állni hagyjuk és szeleteljük.

Több ezren vonultak az Élet Menetén

Április 15-én délután sófár hangjára indult a Szabadság híd pesti hídfőjétől, a Salkaházi Sára rakpartról az idei Élet Menete, egy nappal a holokauszt magyarországi emléknapja előtt. A honi zsidóság gettóba zárása ugyanis 1944. április 16-án kezdődött Kárpátalján, az akkori Magyarország területén. Ezt követte ausztriai, németországi és lengyelországi haláltáborokba hurcolásuk. Néhány hónap alatt több százezer vidéki magyarországi zsidó embert gyilkoltak meg a koncentrációs táborokban.

A menetet Bácskai János, a IX. kerület fideszes polgármestere és Kiss Péter MSZP-s parlamenti képviselő indította el, akik beszédükben az emlékezés és az emlékeztetés fontosságát hangsúlyozták. Bácskai János azt mondta: az Élet menete az összetartozásról szól, hogy ne túlélni, hanem élni tanítsuk gyermekeinket. Szükségünk van jó viselkedésmintákra, az intolerancia és a gonoszág ellen, amelyek reményt és bátorságot öntenek belénk, s egy jobb jövő eljövételét jelzik – emelte ki Per Westerberg, a svéd Országgyűlés elnöke. Hozzátette, Raoul Wallenberg példája emlékeztet bennünket erkölcsi felelősségünkre, mert kötelességünk ember-ségesnek lenni”.

Fotó: Vadász Gábor

Reuven Rivlin, az izraeli parlament elnöke videóüzenetében kiemelte, a rémtetteknek soha többé nem szabad előfordulnia, és Izrael sem enged, hogy a soa feledésbe merüljön.

Széder-este a Goldmarkban

Pészach első estéjén rengetegen lepték el a Goldmark termet. Mintegy százhusz fő vett részt a tradicionális keretek között lefolytatott Széder-estén. Az érkezők eleinte hangos zibongással léptek az előtérbe, illetve a nagyterembe, majd elfoglalhatták helyüket az ízlésesen, előre megterített, névre szóló asztaloknál. Mindenki elé odakészítettek egy Hagadát, és az ünnep elengedhetetlen főfogását a maceszt! Évek óta megfigyelhető, hogy a Dohány-körzet hívei nem csak a gombócért mennek a Széderre.

Az ünnep szellemiségéhez méltó este során elhangzott az

Fotó: Vadász Gábor

A megemlékezésen felszólalt Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek is – a megjelentek mindkettőjük esetében tppsal fejezték ki többször is egyetértésüket. Mindketten beszéltek Boldog Salkaházi Sáráról, akinek a tiszteletére elnevezett rakpartról indultak az emlékezők, megjegyezték, a gyűlölet akkoriban nem válogatott, az embermentőket ugyanúgy elpusztították, mint hitestvéreinket. A katolikus szerzetesnőt azokkal a zsidó nőekkel, és gyerekekkel lötték a Dunába, akiket a rendházban rejtetgetett. Erdő Péter hangsúlyozta, az antiszemitizmus nem fér össze sem a kereszténységgel, sem az emberséggel. Továbbá a gyűlölködés, a rasszista szavak minden esetben elfogadhatatlanok. Schweitzer professzor úr kiemelte, emlékezni kell a halálmenetekre „Élet

menete” jelíggel. A halálmenetek túlélői is emlékeznek azokra, akik áldozatául estek a rettenetnek.

Az eseményen részt vett több holokauszt túlélő, s a felszólalók mellett megjelent Peter Slipper, az ausztrál parlament alsóházának elnöke, több ország diplomáciai testületének képviselője, néhány hazai politikus, továbbá Feldmájer Péter a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége elnöke és Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója.

A megemlékezés végén a 600 ezer magyar áldozat emlékére 600 db léggömböt eresztettek az égbe, Magyarország, Izrael, Svédország és az Európai Unió zászlóival.

EMLEKEZNI ÉS EMLÉKEZTETNI MINDANNYIUNK KÖTELESSÉGE!

Egy százalék a Dohányért

Az Alapítvány a budapesti Dohány utcai zsinagógáért köszöni az elmúlt évi segítséget. Idén is számítunk előző évi támogatóink hozzájárulására, és reméljükük is csatlakoznak hozzájuk. Az adományokat a körzet kulturális programjaira és egyéb rendezvényekre fordítjuk.

Adószámunk:
18005127-2-42

